

Zap

Beleef de Grote Oorlog met Marina en Käthe

Door **Hans Beerekamp**

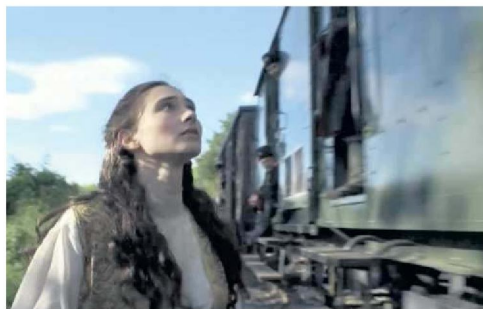
Groter contrast tussen publiek en commercieel dan in de nieuwe series van zaterdagavond kom je zelden tegen. RTL4 lanceerde twee in aanwezigheid van een lachgraag publiek opgenomen programma's tussen de schuifdeuren, met improvisaties en andere opdrachten voor bevriende BN'ers: *Zaterdagavond-jurk!* met Jeroen van Koningsbrugge en Dennis van de Ven, en *Typisch Carlo en Irene* met het duo Boszhard & Moors. Het is statisch, weinig subtiel, naar binnen gericht en zonder veel pretentie. Daartegenover stond het debuut, nog voordat BBC en Arte hetzelfde programma uitzenden, van de Duits-Canadese coproductie *14 - Diaries of the Great War*. Vrijwel alle Europese publieke omroepen participeerden in de achtdelige reeks gedramatiseerde documentaires, die hier *14-18 Dagboeken uit de Eerste Wereldoorlog* heet. Er wordt door elkaar Duits, Russisch, Engels en Frans, maar ook Servo-Kroatisch en Welsh gesproken. Ambitie en virtuositeit kennen nauwelijks grenzen in deze poging een breed publiek iets meer te vertellen over WO I dan de bekende loopgraven.

Voor ongeveer de helft zien we origineel archiefmateriaal, veelal bewerkt of ingekleurd. De andere helft bestaat uit nagespeelde dagboekfragmenten van veertien goed gekozen protagonisten: het kozakkenmeisje Marina uit Zuid-Rus-

land dat afscheid neemt van haar vader; de Berlijnse schrijfster Käthe Kollwitz; die haar zoon ten strijde ziet trekken, Yves, een jongen van 10 uit Sedan die is opgegroeid met de collectieve Franse herinnering aan het trauma van de vorige oorlog, die van 1870.

Het is even wennen aan het procedé. Regisseur Jan Peter laat beelden letterlijk voortdurend kantelen, bevriezen, reliëf krijgen, tot je er duizelig van wordt. Het tempo ligt hoog, zeker als die Grote Oorlog niet direct tot je eigen culturele erfgoed behoort. En de veertien personages maken een wat opgepropte indruk, aangezien het nooit gemakkelijk is om in acht keer 52 minuten veertien exemplarische intriges te volgen. Dramatisch valt daar wel wat op af te dingen.

Desondanks is het weergaloze televisie, die geen genoegen neemt met de traditionele manier van historische documentaires samenstellen. We moeten mee in een achtbaan van emoties, alsof we de geschiedenis niet zozeer geacht worden te begrijpen als wel die zelf te ondergaan. Het perspectief is niet meer dat van de politici en de generaals, maar dat van de gewone burger of soldaat, die midden in de maalstroom staat. Of zoals het kozakkenmeisje Marina overkomt: een trein die haar leven in komt denderen, nadat de oorlogsklokken geluid hebben. Ze staat op de rails, steekt haar hand omhoog en de twintigste eeuw komt vlak voor haar sissend en stoom blazend tot stilstand. Zo zou het niet lang blijven.

'14-18, Dagboeken uit de Eerste Wereldoorlog'

